

# *Moj ramazan*

EDUKATIVNI MAGAZIN • BROJ 4 • TUZLA • APRIL 2022. • RAMAZAN 1443.



Ramazan  
šerif  
mubarek  
olsun!



Edukativni magazin *Moj ramazan* • Izdavač: Muftijstvo tuzlansko •  
Za izdavača: dr. Mensur Husić • Urednica: Amina Đulović •  
Redakcija: Ahmed Omerović, Alem Dedić, Hasiba Saračević, Abdullah Kapo,  
Mumin Mumić • Lektura: Nedim Alić • Tehničko uređenje: Elvedin Kozarević •  
Fotografije: [www.freepik.com](http://www.freepik.com) i arhiva • Besplatan primjerak

# Ramazan - mjesec svekolike pobožnosti i dobrih djela

*Predramazanska hutba (poruka)  
muftije tuzlanskog dr. Vahid-efendije Fazlovića*

Hvala Allahu, Gospodaru svjetovata. Njemu Svemilosnom se zahvaljujemo i od Njega Uzvišenog pomoći i oprost tražimo. Svjedočimo da je samo Allah Bog i da je Muhammed, alejhi selam, Njegov rob i Njegov Poslanik. On, Uzvišeni ga je posao da radosnu vijest donese i da opomene prije nego što nastupi Sudnji dan.

Molimo Allaha, našeg Gospodara, da nas uvede među one Svoje robe koji se Njemu i Njegovom Poslaniku, ramazanski smjerni, pokoravaju. Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo.

Poštovana braće i sestre!

Prema Takvimu Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, prvi dan ovogodišnjeg ramazani-šerifa nastupa sutra, 2. aprila 2022. godine. Sa prizeljkivnom radošću se pripremamo da večeras, nakon dvogodišnjih kušnji života s pandemijom, ispunimo svoje džamije ibadetima među kojima je i naš prvi teravih-namaz. Čvrsto uvjereni da će nas ramazanski post na svoj način duhovno preporoditi, iščekujemo da sa sutrašnjim danom, inšallah te'ala, poteče zadovoljstvo sehura i iftara u našim porodicama i džematima.

Prije nekoliko dana smo, i kalendarски, ušli u proljetno vrijeme i već osjetili kako sunčevi zraci drukčije griju. U toj toploti, populjak izađe i otvoriti se, požutjela trava ozeleni, i krenu novi oblici života, te se

tako cjelokupnoj prirodi na ovom dijelu Zemljine kugle vrti život nakon zimske obamrlosti. Sve to može da nas podsjeti na ahiretski čas proživljenja, ustajanja i uspravljanja pred Stvoriteljem i Gospodarom svega postojećeg.

Proljeće je vrijeme sjetve. S dovoljno zimske vlage i proljetne topote, rodna bosanska zemlja je spremna da u sebe primi sjeme sijača, vrijednog bosanskog čovjeka koji ovu zemlju najbolje poznaje. I najviše voli. On najbolje zna i osjeća njezine osobenosti i potrebe. Stoga nastoji da je njeguje i njezinom hakku udovolji. A ona će mu, po Allahovo, dželle šanuhu, volji, višestruko i blagoslovljeno uzvratiti. Zato ne smijemo živjeti u nemaru, ne smijemo propustiti priliku da je uzorem i zasijemo. To je dug prema svojoj Zemlji i prema ljudima koji u njoj žive kako ne bismo o drugima ovisili.

Braćo i sestre!

Bošnjaci, u domovini i širom bijelog svijeta, su:

...كَرَّعَ أَخْرَجَ شَطَّاهَ فَأَرَرَهُ فَاسْتَعْلَمَ فَأَسْتَوَى عَلَى سُوقِ  
يُنْجِبُ الرُّزْعَ لِيغْبِطَ بِهِمُ الْكُفَّارُ لِيَوْمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا  
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا.

**...kao sjeme koje daje svoj izdanak, pa ga onda ojača tako da postaje snažan, i (konačno) stoji čvrsto na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača – da bi On s vjernicima nailjutio poricatelje Istine. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku!** (El-Feth, 29.)

Gdje god bosanski muslimani dođu, oni, s Božijom pomoći, siju dobro. Kao i na svojoj rodnoj grudi. Plodovi tog zdravog sjemena su: istinoljubivost, čestitost, pravednost, otvorenost... Svjetlost njihove vjere širi nadu na sve strane, širi vjeru u vječnost Istine i pravde:

...وَلَوْ كَرِهُ الْكَافِرُونَ.

**...bez obzira što to nije po volji onima koji poriči Istinu.** (Et-Tevbe, 32.)

Ramazanski dani koji su pred nama također su vrijeme naše posvemašnje sjetve. Jedinstvena ramazanska sjetva je zalog ovog i Onog svijeta, dobra na dunjaluku i još većeg dobra na Ahiretu. Prilika je da u mjesecu u kojem je izašlo sunce Allahove milosti iz pećine Hira, te blagoslovljene kaderske noći, i mi zasadimo što više sadnica koje plodove daju u svako doba, voljom našeg Gospodara. U mubarek ramazanskim danima i noćima, na svakoj svemirskoj tačci, zasijana sjenmenka u vidu skrušene sedžde i predanog posta, selama i lijepo riječi za ljude, proučenog kur'anskog ajeta, udijeljene sadake,iftara postaču, dobročinstva prema roditelju i rodu svome, dara jetimu..., vratit će nam se u blagoslovljenim plodovima. Učvršćujemo vjeru i nadu da ta sjenmenka, primljena kod Svemilosnog, može da bude džennetsko stablo u čijem hladu ćemo se, Njegovom voljom, odmarati od svih dunjalučkih kušnji i napora:

فِي مَقْدِدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّفْتَدِدٍ.

**U sjedištu Istine, u prisustvu Vrhovnog Vladara Koji sve stvari određuje.** (El-Kamer, 55.)

Sve dok smo na ovom svijetu, nama valja ostati ustrajnim u širenju Dobra i Istine. Čak i onda kada je to izuzetno teško, kada sa svih strana osjećamo pritisak da odustanemo. Mubarek-ramazan nas treba osnažiti u uvjerenju da nas samo staze naše svijetle Vjere vode istinskom cilju. Bez obzira na to koliko ponude bile prividno primamljive. Lažni sjaj kratko traje. A pritisci onih kojima Istina nije draga nisu zaslagda. To je kušnja kojoj nam valja odoljeti. Samo ustrajno bdijenje na granicama svog Dina i svoje Domovine osigurava spas i perspektivu. Allah, dželle šanuhu, poziva i obećava:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَأَيْتُمُوا وَأَنْقُوا اللَّهُ لَعَلَّكُمْ  
تُفْلِحُونَ.

**O, vjernici, budite strpljivi i jedni druge podstićite na strpljivost, na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite (da biste bili spašeni)!** (Alu 'Imran, 200.)

Poštovana braćo i sestre!

Kako se brani Vjera i Domovina pokazali su nam oni čiji dan obilježavamo 15. aprila svake godine, hrabri i časni borci Armije Republike Bosne i Hercegovine. Ove godine ćemo taj važni datum obilježiti u danima sjećanja na ramazanski Bedr. Pobjeda na Bedru bila je presudna za budućnost muslimana cijelog svijeta. A pobjeda sinova Bosne i Hercegovine promijenila je duboko i sudbonosno ovaj dio svijeta. Za odbranu domovine položena je velika žrtva. Na sve strane su nam podsjetnici – u nišanima šehida i mnogih dobrih ljudi. Nemamo pravo biti nemarni. To bi bila izdaja žrtve založene za slobodu koju uživamo i u kojoj dočekujemo svoje ramazane.

Naši heroji su, uz Božiju pomoć, odbranili i sačuvali Bosnu i Hercegovinu od Agresije u kojoj su nebrojeni zločini počinjeni nad našim narodom. I Genocid, najteži zločin. O tome zorno svjedoče i kolektivne dženaze Bošnjacima Vlasenice, Bratunca, Zvornika, Srebrenice, Prijedoru..., koje još uvijek, nakon tri decenije od masovnih zločina i Genocida, svakog aprila, maja, juna i jula obavljamo. U tome je trajna pouka za svakoga od nas da svoju zemlju odgovorno čuvamo i s jakom voljom, svim svojim snagama gradimo. Jačajmo njezine institucije razvijajući ih na temeljima znanja, pravde i morala.

Cijenjena braćo i sestre!

S ovog časnog mjesta, u predramazanskoj atmosferi, ali i uslijed kušnji s kojima su danas mnogi ljudi i narodi suočeni, podsjetimo na slijedeću poruku Allahovog poslanika Muhammeda, alejhi selam: "O, ljudi, dolazi vam ramazan s blagoslovom, milošću i oprostom, mjesec koji je Allahu, dželle šanuhu, draži od svih drugih mjeseci, čiji su dani važniji od svih drugih dana, čije su noći značajnije od svih drugih noći, čiji su sati bolji od svih drugih sati. To je mjesec u kome ste pozvani Allahu, dželle šanuhu, u gostoprимstvo, u kome se smatrati Allahovim dobrim i plemenitim ljudima. Vaše disanje u ovom mjesecu je tesbih, a spavanje ibadet. Vaš posao koji obavljate u ovom mjesecu bit će primljen kod Allaha a dova će biti uslišana.

Tražite od svog Gospodara, iskreno i čista srca, da vas pomogne u postu koji vam je propisao i u učenju Knjige koju vam je objavio. Nesretan je samo onaj kome je u ovom mjesecu uskraćen Allahov oprost. Sjetite se, dok ste gladni i žedni, gladi i žeđi Sudnjega dana. Dijelite onima koji su siromašni i napušteni. Poštujte starije i imajte samilosti prema mlađima. Održavajte rodbinske veze. Oborite poglede od onoga što vjerniku nije dozvoljeno gledati i ne slušajte ono što je vjerniku zabranjeno slušati. Smilujte se prema siročadima drugih i Allah će se smilovati prema vašim. Tražite od svog Gospodara da vam oprosti grijehu. Dignite svoje ruke Allahu s dovoljno sljede svakog namaza. To je najbolje vrijeme za dovu u kome Allah obasipa Svoje robe milošću i prima dovu koja Mu bude upućena. O, ljudi, vaše duše su ovisne o vašim djelima, oslobođite ih traženjem oprosta od grijeha. Vaša leđa su natovarena teškim teretom, olakšajte tu težinu što dužom sedždom. Znajte da se Allah kune Svojom veličinom da neće mučiti one koji klanjavaju i sedždu čine i da ih neće plašiti džehennemskom vatrom kada svi ljudi dođu pred Gospodara svjetova."<sup>11</sup>

Braćo i sestre!

Ove riječi Poslanika plemenitog snažno podstiču i svestrano pripremaju za susret s ramazanom, mjesecom svekolike pobožnosti i dobrih djela. Duboko iz srca i duše upućujmo molbe Svemučićem Bogu da cijelom svijetu, pa i nama u ovoj našoj lijepoj Zemlji, olakša stanje, popravi ga, i daruje nam duhovno i fizičko zdravlje. Ramazanski dani posta i blagoslovljene noći istinska su prilika za to. Posebno sudbonosna noć El-Kadr. Molimo Allaha Uzvišenog da nam u ovoj noći odredi i daruje dobro ovog i Onog svijeta – da nam bude bolja od hiljadu mjeseci.

Allahu Svemilosni, uvedi nas Svojom milošću u blagoslovjeni ramazanski mjesec i podari nam Svoju trajnu uputu. Amin.

<sup>1</sup> Širazi, *Kelimetu-r-Resuli*, 362, *Medjellet er-Rabita*, maj 1998.

# Kako provesti ramazansko vrijeme

pše

Hamdija-efendija Islamović

**M**jesec ramazan je deveti mjesec u hidžretskom kalendaru. U njemu je druge godine po Hidžri propisan post, jedan od stubova islama kojim muslimani iskazuju svoju pokornost Uzvišenom Allahu.

*O vjernici, propisuje vam se post, kao što je propisan i onima prije vas, da biste bogobojazni bili. (El-Bekare, 183)*

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, alejhisselam, rekao: Allah Silni i Uzvišeni je rekao: 'Svako djelo sina Ademovog pripada njemu, osim posta. Post je Moj i Ja za njega nagrađujem. Doista se on suzdržavao od hrane i pića samo zbog Mene. Stoga je njegov post Moj i Ja za njega nagrađujem. Svako djelo će biti računato od deset do sedamsto puta, osim posta. Post je Moj i Ja za njega (posebno) nagrađujem.' (Ahmed)

Ramazan je prilika da se duhovno osnažimo, da pronađemo unutarnji mir u Allahovoј blizini i da postignemo Njegovu milost i oprost. Predajući se ibadetu posta doživljavamo posebnu snagu, blagost i smirenost. Postač svome ibadetu posta daje dodatnu vrijednost čuvajući svoj jezik od ružnog govora, čuvajući svoj sluh, obarajući svoj pogled itd.

## Redovno obavljanje dnevnih namaza i teravih-namaza

Allahov Poslanik, alejhisselam, je rekao: O ljudi, dolazi vam veliki i blagoslovjeni mjesec, u kome se nalazi jedna noć koja je bolja od hiljadu mjeseci. To je mjesec čiji je post Allah učinio obavezujućim (farzom), a njegove teravih-namaze i druge noćne ibadete dobrovoljnim. Ko god se u ovom mjesecu približi Uzvišenom Allahu čineći

bilo kakvo dobro djelo, jednak je onome koji je obavio strogu dužnost (farz) izvan ovog mjeseca, a ko obavi farz u ovom mjesecu ravan je onome ko je obavio sedamdeset farzova izvan ramazana. To je mjesec strpljivosti, a nagrada za istinsku strpljivost je Džennet. Ramazan je mjesec saosjećanja sa svojim najbližima. (El-Bejheki, Ibn Hibban)

U mjesecu ramazanu nafila ima vrijednost farza, a farz vrijednost sedamdeset farzova obavljenih izvan ramazana. Noć Lejletul-kadr je bolja od hiljadu mjeseci. Osnažimo se u ovom mjesecu klanjanjem teravih-namaza i noćnih namaza.

Allahov Poslanik, alejhisselam, je rekao: Ko ispusti ramazan vjerujući i nadajući se Allahovoј nagradi, bit će mu oproštene prethodni grijesi. (Buharija)

Za postače su pripremljena posebna dženetska vrata po imenu Rejjan.

## Učenje Kur'ana i razmišljanje o kur'anskim porukama

Obogatimo ramazanske dane učenjem i slušanjem učenja Kur'ana, uzimanjem životnih pouka iz svakog proučenog ajeta i sure. Ashabi su se u ramazanu trudili da što više spominju Uzvišenog Allaha, da uče časni Kur'an i udjeluju sadaku.

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, rekao je: Poslanik, alejhisselam, je bio najdarežljiviji čovjek, a najdarežljiviji je bio u mjesecu ramazanu kada mu je dolazio Džibril. Dolazio mu je svake ramazanske noći da bi ga podučavao Kur'anu, tako da je Poslanik, alejhisselam, u činjenju dobra bio izdašniji od blagog povjetarca. (Buharija)

## Ibadet u noćima Lejlei-Bedr i Lejletul-kadr

U bitki na Bedru, sedamnaestog dana ramazana, malobrojna skupina muslimana je uz Allahovu pomoć, pobijedila tri puta brojniju, vojno i materijalno opremljeniju skupinu mušrika. Jedna od pouka Bitke na Bedru je da treba dati prednost kvalitetu u odnosu na kvantitet, jer kvantitet bez kvaliteta ne donosi rezultate. Povratak vrijednostima islama u potpunosti uvjet je postizanja uspjeha na individualnom, porodičnom i društvenom planu. Ibadeti za vrijeme mjeseca ramazana su prilika da uslijed smirivanja vlastitog nefsa (ega) otvorimo horizonte vlastite duše i postignemo Allahovo zadovoljstvo, duhovnu ravnotežu i neizmjerne berekete.

U mjesecu ramazanu se nalazi noć Kadr, koja je bolja od hiljadu mjeseci. Ibadet u noći Kadr vredniji je od ibadeta koje čovjek čini tokom hiljadu mjeseci u kojima nema ove noći. Svako dobro urađeno u noći Kadr vrednije je od činjenja tog istog djela u drugim noćima tokom hiljadu mjeseci.

Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, alejhisselam, rekao: Ko provede Lejletul-kadr vjerujući i nadajući se nagradi bit će mu oprošteni prethodni grijesi. (Buharija)

## Spominjanje Uzvišenog Allaha

Sjećati se Uzvišenog Allaha i spominjati Ga ibadet je koji donosi velike berekete u ljudskom životu. Uzvišeni Allah kaže: *Sjećajte se vi Mene, pa će se i Ja sjećati vas! I zahvalujte Mi, a ne budite nezahvalni.* (El-Bekare, 152)

O vrijednosti zikra Poslanik, alejhisselam, je rekao: Primjer onoga koji čini zikr (spominje Allaha Uzvišenog) svome Gospodaru i onoga koji Ga ne spominje je kao primjer živog i mrtvog. (Buhari)

Zikrom budimo i čistimo svoja srca od grijeha i postižemo duhovni mir. Zikr je naša dnevna sadaka. Allahov Poslanik, alejhisselam, rekao je: Svako jutro na svaki vaš zglob se daje sadaka. Svaki tesbih je sadaka, svako 'el-hamdu lillahi' je sadaka, svako 'la ilah

illellah' je sadaka, svaki tekbir je sadaka, naređivanje dobra je sadaka, odvraćanje od pokuđenog je sadaka, a sve to zamjenjuju dva rekata duha-namaza. (Muslim)

## Upućivanje dove Uzvišenom Allahu

Dova je oružje vjernika. Među osobama čija se dova ne odbija je i postać.

Ebu Hurejre, radijallhu anhu, prenosi da je Alahov Poslanik, alejhisselam, rekao: Trojici dova neće biti odbijena: postaću u vrijeme iftara, pravednom vladaru i onome kome je nepravda učinjena. (Tirmizi)

Ashabi su šest mjeseci molili Uzvišenog Allaha da ih uvede u ramazan, a šest mjeseci su molili da od njih primi ramazanske ibadete. Tabiini Jahja ibn Kesir i Mekhul su učili dovu koju su čuli od ashaba: Gospodaru moj, predaj me ramazanu, predaj ramazan meni i prihvati ga od mene na kabul način. (Taberani)

## Sadekatul-fitr

Sadekatul-fitr je ibadet imovinskog karaktera koji se izvršava isključivo tokom ramazana, sve do pred klanjanje bajramnamaza. Izdvajanjem sadekatul-fitra čistimo svoj ramazanski post od manjkavosti i propusta. Obaveza je osobe koja izdržava porodicu da za svakog svog člana dadne sadekatul-fitr. Allahov Poslanik, alejhisselam, je rekao: Ramazanski ibadet lebdi između nebesa i zemlje i neće biti uzdignut Bogu dok ne podijelite sadekatul-fitr. (Sujuti, El-Džamius-sagir) Za razliku od sadekatul-fitra, zekat se može davati tokom cijele godine, mada naši muslimani i ovu obavezu uglavnom izvršavaju tokom ramazana zbog uvećanja nagrade za obavljeni ibadet u ovom mubarek-mjesecu.

Gospodaru naš, molimo Te,  
ne ostavi nam ni jedan grijeh, a da ga ne  
oprostiš,  
niti jednu brigu, a da je ne otkloniš,  
niti jednu našu želju i potrebu s kojom si  
Ti zadovoljan, a da je ne ispunиш,  
o Ti Koji si od svih milostivih Najmilostiviji.

# Poslanikova komunikacija

piše

hafiz Abdullah Kapo

**K**ada govorimo o Allahovom Miljeniku, onda govorimo o najboljem stvorenju, a time smo i sami, kao njegovi sljedbenici, počašćeni, odlikovani i uzdignuti. Uzvišeni Allah ga je učinio najboljim uzorom, za čijim stopama treba da hodimo.

On je dosegao vrhunac kako fizičke tako i moralne ljepote. Bio je veličanstven u svojoj pristojnosti, ljubaznosti, blagosti i komunikaciji. Ne postoji nijedna vrlina, odlika ili vrijednost a da on ne predstavlja njeni olike u punom sjaju.

Ovom prilikom pažnju ćemo posvetiti Poslanikovoj komunikaciji, kako je izgledala i koliko je ista danas nama potrebna. Svjedoci smo u ovom vremenu nedostatka kulture komunikacije i dijaloga, sve je više elemenata nedoličnog govora i nepoštivanja sagovornika. Ponekad i riječi pohvale koje se upute drugome budu popraćene određenim stereotipnim nepristojnim formulacijama.

Pristojna komunikacija je naše ogledalo, ona govori o kućnom odgoju, i njom se gradi pozitivan imidž u društvu. Pristojnom komunikacijom se ostvaruju ciljevi i htijenja, ona pozitivno utječe na raspoređenje i zdravlje, jer se na takav način izbjegavaju konflikti i prepirke. Srca ljudi se osvajaju lijepom riječju i pristojnom komunikacijom.

Jedan od kur'anskih imperativa i univerzalnih pravila jeste: (...) a ljudima lijepe riječi govorite. (El-Bekare, 83)

Uzvišeni Allah nam u ovom ajetu naređuje da se služimo isključivo pristojnom komunikacijom, i to prema svim ljudima, bez obzira na njihovu vjersku, nacionalnu ili bilo koju drugu pripadnost, bez obzira da li je stariji ili mlađi sagovornik. Islam strogo zabranjuje nepristojnu komunikaciju koja se najčešće ogleda kroz ismijavanje, ponižavanje, izgovaranje pogrdnih riječi ili nadimaka.

Osobe koje su razgovarale s Božnjim Poslanikom, a.s., uživale su u tom činu, jer im je prilazio s riječima poštovanja punim. Cijenio je njihovo ljudsko dostoјanstvo i pažljivo je slušao njihove stavove i probleme.

Njegova komunikacija s vjernicima i nevjernicima, pristalicama i neistomišljenicima, muškarcima i ženama, starijim i mlađim bila je slika njegovog visokog duhovnog i moralnog stepena.

Služio se verbalnom i neverbalnom komunikacijom, a kroz brojne hadise može se konstatovati da je njegova komunikacija izgledala ovako: Govorio bi malo i precizno, govorio bi razgovijetno, biranim riječima. Iisticao bi bitne stvari, birao bi vrijeme i mjesto, a priču bi prilagodio uzrastu sagovornika. Gledao bi sagovornika u oči, ne bi mu upadao u riječ, uvažavao bi svaku osobu s kojom je komunicirao i nije nikada izustio neprimjerenu riječ, a

lijepa riječ je bila dio njegovog karaktera. Nikada nije viđen, a da nije bio nasmijan. Komunicirajući s djecom bio je posebno pažljiv i znao ih je pomilovati po glavi i potapšati po ramenu.

Evo i jednog primjera njegove pristojne komunikacije:

Kada je jedan od mušričkih glavešina u Meki, po imenu Utbe b. Rebi'a, iznio Božjem Poslaniku, a.s., određena svoja razmišljanja, bio je neobazriv i prešao je granicu pristojnosti. Allahov Poslanik ga nije prekinuo, pustio je da završi i pažljivo ga saslušao. Kada je Utbe završio, Poslanik ga upita: „Jesi li završio, o Ebul-Velide?“ Utbe potvrđno odgovori, na što mu Božiji Poslanik reče: „Sada ti saslušaj mene.“

Iz ovog primjera vidimo da je Poslanik ne samo saslušao ovog čovjeka dok je govorio neprikladnim riječima nego mu se čak obratio njegovim nadimkom, a ne imenom, što je kod Arapa znak poštovanja.

Poslanikova praksa nas uči da umijeće uspješne i pristojne komunikacije leži u sljedeća tri koraka:

1. Prvi korak je da se sjetimo povoda komunikacije i da se fokusiramo na to. Kaže Allahov Poslanik, a.s.: „Zaista će rob izgovoriti riječ na čiju težinu neće obratiti pažnju, a kojom će izazvati Allahovu srdžbu, pa će ga koštati Džehennema.“ (Buharija)
2. Drugi korak je da ne omalovažavamo sagovornika. Uzvišeni Allah kaže: *Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljam!* (En-Nahl, 125)
3. I treći korak je da osiguramo sebi miran izlaz kada vidimo da komunikacija ne vodi ničemu. Allahov Miljenik je rekao: „Ja garantujem kuću u podnožju Dženneta onom ko ostavi raspravu, pa makar bio u pravu.“ (Ebu Davud)

Koliko je misli ostalo nedorečeno, koliko je ciljeva ostalo neostvareno i koliko je međuljudskih odnosa narušeno upravo zbog nepristojne komunikacije. U velikoj

smo potrebi za oživljavanjem Poslanikove komunikacije u našim kućama, školama i mahalama, džamijama i raznim mjestima okupljanja, kao i na društvenim mrežama. Ako znamo saslušati našu djecu, a zatim voditi s njima zdrav dijalog, odnosno pristojnu komunikaciju, onda ćemo ih znati i odgajati.

Trebamo biti svjesni da će pristojna komunikacija, oličena u riječima pozdrava, utjehe, izvinjenja, molbe, motivacije, savjeta, pohvale, ohrabrvanja i tako dalje, dati svoje plodove u svako doba i polučit će rezultate na oba svijeta. Kaže Uzvišeni Allah:

*Zar ne vidiš kako Allah navodi primjer - lijepa riječ kao lijepo drvo: korijen mu je čvrsto u zemlji, a grane prema nebu; ono plod svoj daje u svako doba koje Gospodar njegov odredi - a Allah ljudima navodi primjere da bi pouku primili.* (Ibrahim, 24-25)

*Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu kada si nam već na Pravi put ukazano, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj Koji mnogo daruje!* (Alu 'Imran, 8)

Amin!

# Dobročinstvo

piše

Sabahudin-efendija Ravkić

## prema ljudima

*Pomažite se u dobročinstvu i bogobojaznosti, a nemojte sudjelovati u grijehu i neprijateljstvu. (El-Maide, 2)*

**R**iječ "el-birru" koja se ovdje prva spominje, prevedena na bosanski, znači dobročinstvo, te ima još lijepih i sadržajnih značenja.

U korijenu te riječi je jedno od Allahovih lijepih imena u značenju "Dobročinitelj", zatim skupina ljudi u Džennetu koje Kur'an oslovljava sa "el-ebrar" ili u prijevodu "dobri".

Da bismo govorili o samom pojmu dobročinstva trebamo odrediti šta nije a šta jeste dobročinstvo u islamu. To nam najbolje ilustruje ajet iz sure Al-Bekare u kojem stoji: *Nije dobročinstvo u tome da*

*okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike, i koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima, i siročadi, i siromasima, i putnicima, i prosjacima, i za otkup iz ropstva, i koji namaz obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju, kada je preuzmu, ispunjavaju, naročito oni koji su izdržljivi u neimaštini, i u bolesti, i u boju ljutom. Oni su iskreni vjernici, i oni se Allaha boje i ružnih postupaka klone.*

Potreba da se bude dobročinitelj svojstvena je čovjeku i cijeli životni vijek mu'mina satkan je od svakodnevnog pregnuća da čini dobro sa iskrenim nijjetom u ime Boga. Vjerovanje i dobročinstvo uzdižu ljudsku dušu na prijestolje časti i dostojanstva, i svjetlo su koje obasjava ljudski život u cijelosti. Kada je uzdignuta na tu deredžu, duša je zaštićena od pada u provaliju nevjerovanja i nemoralu i od poniženja na oba svijeta.

Dobro djelo uzdiže dobročinitelja i duhovno ga oplemenjuje. Tako dobročinitelj prvi čini dobročinstvo ljudima čak i ako oni njemu nisu učinili dobro. I ne samo to, on se uzdiže i za stepen više kada na loše djelo ili učinjenu mu nepravdu uzvrati dobročinstvom. Uzvišeni Allah kaže:

*Dobro i zlo nisu isto! Na zlo dobrim užrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. (Fussilet, 34)*

Poslanik, a.s., je rekao: "Uspostavljam veze sa onim ko ih sa tobom prekida, udjeli onome ko ti uskraćuje i oprosti onome ko ti nepravdu učini." (Ahmed)

Kazao je imam Šafija: "Budi dobročinitelj prema ljudima – zarabit ćeš njihova srca."

Naš Gospodar nas kroz kur'anske ajete uči kako u Allahovom Poslaniku imamo najbolji uzor. Upravo je Muhammed, a.s., dobročinstvom plijenio ljudska srca, pa je zabilježeno mnogo slučajeva prihvatanja islama upravo zbog dobra koje je on činio ljudima.

Podstičući muslimane na različite vidove dobročinstva, govorio je: "Allahu su najdraži oni ljudi koji najviše koriste ljudima."

Najbolji je jer se trudi da svim onim što mu je Gospodar dao koristi i drugima, a ne samo sebi. Takav čovjek je izabrao put dobročinstva kojim će postići dobro na ovom i Džennet na budućem svijetu.

Koga Allah zavoli – uputi ga da čini dobro i bude koristan ljudima i zajednici oko sebe! Imajmo ovo na umu kada pomislimo "zašto ja uvijek da pomažem, zašto ja uvijek da obilazim" itd. Tada se sjeti da te Gospodar zavolio, da si ti rasadnik dobra, da Allah želi da od tebe dolazi dobro i ono što je ljudima korisno.

U predaji stoji da je jednom učenjaku došao siromah na vrata. Učenjak je rekao ženi da mu dadne ono što imaju u kući. Imali su deset jaja, ali je ona dala devet, a jedno jaje ostavila je za svoju djecu. Nedugo zatim na njihova vrata je pokucao neki dobročinitelj koji je pred vratima ostavio kesu sa devedeset zlatnika. Kad je taj učenjak video kesu sa devedeset zlatnika,

znao je da njegova žena nije dala svih deset jaja siromahu, pa joj je rekao: "Dala si devetero jaja, jer ovdje je devedeset zlatnika, jedno dobro djelo nagrađuje se deset puta."

Allah, dž.š., nam to u Kur'anu potvrđuje kada govorи da ko učini jedno dobro djelo pripada mu vrijednost deset dobrih djela.

Poslanik, a.s., u jednoj predaji govorи: "Čovjeku i poslije njegove smrti teče nagrada od njegovih dobroih djela i dobročinstava: od znanja koje je širio i kojem je druge poudučavao, od dobrog potomka kojeg je ostavio iza sebe, od mušafa koji je ostavio u nasljedstvo, od džamije koju je sagradio, od konačišta za putnike namjernike koje je sagradio, od kanala za navodnjavanje koje je prokopao, od sadeke koju je izdvojio iz svoje imovine dok je bio zdrav i živ – sve to stiže do njega i poslije njegove smrti." (Ibn Madže)

Dobročinstvo prema ljudima je Allah ostavio širokim poljem. Nije to samo puko davanje materijalnih sredstava. Allah je svakoga od nas dobročinstvom zadužio, ali nikoga ne tereti preko mjere koju možemo podnijeti.

Dobročinstvo je lijepo ophođenje prema ljudima. Dobročinstvo je i kada uklonimo s puta prepreku koja će ljudima smetati. Dobročinstvo je i lijepa riječ. Dobročinstvo je i da se lijepo, ljubazno, s osmijehom odnosimo prema ljudima, a posebno prema siromasima.

Zato, braćo i sestre, iskoristimo zdravljе i svoje vrijeme za činjenje dobra, prije nego to ne budemo u mogućnosti činiti.

Ne potcjenjujmo bilo koje dobro djelo misleći da je ono neznatno, jer često i ne pomisljamo da bi u našu korist baš ta djela mogla da prevagnu na Mizan tereziji.

Takvom ponašanju nas uči naš Poslanik, a.s., koji je bio najbolje čudi.

Budimo dobročinitelji, budimo oni koje Allah voli.



# Održavanje rodbinskih veza

piše  
Hasiba Saračević, profesorica

U arapskom jeziku rodbinska veza (*rahm*) i ime Uzvišenog Allaha imaju isti korijen. U hadisu kudsijji stoji da je Uzvišeni Allah rekao: "Ja sam Allah, i Ja sam Milostivi (*Rahman*), stvorio sam rodbinsku vezu (*rahm*) i dao joj ime po Svome imenu. Onoga ko je bude čuvao, pazio i održavao, Ja će paziti i čuvati, a ko je bude kidao, Ja će ga odbaciti." (Buherija i Muslim)

injenica je da ima ljudi koji itekako paze na svoje rodbinske odnose. Međutim, njihova rodbina im ne uzvrća pažnju i brigu. Najčešće su ovakva stanja uslijed nesporazuma oko materijalnih dobara, nepažnje, nedostatka komunikacije i sl. Poslanik,

a.s., savjetuje da se na neuzvraćenu posjetu ili brigu ne reagira istom mjerom, već po kur'anskom pravilu: *Ti lijepim na zlo uzvratim.* (El-Mu'minun, 96)

"Nije održavanje rodbinskih veza uzvratiti na posjetu, već je održavanje rodbinskih veza vezivanje prekinutih odnosa." (El-Buhari)

Dakle, u prave održavaoce rodbinskih veza se ubraja onaj koji uspostavlja kontakt sa rodbinom nakon što se taj kontakt iz nekih razloga izgubio ili prekinuo. Ponekad su uzroci pucanja rodbinskih veza zaista banalni do veoma teških konflikata. Kada govorimo o odnosima unutar porodice, uglavnom je u pitanju nerazumijevanje starijih prema mladima i neposlušnost mlađih prema starijima.

Upitali su Allahova Poslanika, a.s.: "Koja djela uvode u Džennet, a udaljavaju od Džehennema?", a on je odgovorio: "Klanjaj namaz i pazi rodbinu."

*I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rodbini. (En-Nisa', 36)*

Rekao je Poslanik, a.s.: "Najbolji od vas je onaj koji čini dobro ljudima." Dakle, dobročinstvo prema svim ljudima.

Čime se učvršćuje rodbinska veza?

1. Dobročinstvom i materijalnim pomaganjem (sadaka, zekat, sadekatul-fitr)

2. Interesiranjem za rodbinu i stanje svojih rođaka

Jedan telefonski razgovor, jedna e-mail poruka sa pitanjem o zdravlju i materijalnom stanju, u radosti i žalosti, jedna posjeta, otvorit će vrata lijepom osjećaju, a onoga ko je to uradio upisati u one koji čuvaju i paze svoju rodbinu.

3. Prelaskom preko ispada i grešaka – praštanjem

Niko ne voli ljude poznate kao zlopamtila i one koji registriraju svaku ljudsku pogrešku. Uzvišeni Allah je rekao: *A da oprostite, bolje vam je.*

4. Sprječavanjem ili uklanjanjem nevolja

Onaj ko se boji Allaha i održava rodbinske odnose stat će u zaštitu života, ugleda, imovine, porodice i rodbine. Ukoliko neko uspije razoriti porodicu i rodbinsku solidarnost, mi smo tada izloženi rastakanju našeg kompaktnog društva baziranog na čvrstim rodbinskim vezama.

5. Dovom.

6. Osmijehom

7. Posjećivanjem

8. Nazivanjem selama

Rekao je Poslanik, a.s.: "Čuvajte i pazite rodbinske veze pa makar i sa selamom."

Posljedice kidanja rodbinskih veza su brojne, a neke od njih su:

1. Zabrana ulaska u Džennet onome ko kida rodbinske veze.

2. Onaj ko kida rodbinske veze bit će udaljen od Allahove milosti.

3. Neće biti primljena djela onoga ko zapostavlja rodbinu.

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se: "Čuo sam Poslanika, alejhisselam, da kaže: 'Čovjekova djela se izlažu uoči petka, a djela osobe koja kida rodbinske veze se ne primaju.'" (Ahmed)

Gospodara ponizno molimo da nam um proslijetli kako bismo spoznali svoje greške prema porodici, rodbini i umetu uopće, da sve što je moguće ispravimo prije konačnog suda i dovedemo do stepena naše rodbinske etike, te da sve svoje frustracije i razočarenja podvrgnemo oprostu znajući da sve što činimo porodici i rodbini u biti činimo za sebe. Na taj način priskrbimo vječno džennetsko boravište .

Amin.

# Interkulturalni odgoj i obrazovanje u nastavi islamske vjeronaуke

piše

Alem Dedić, profesor

**S**avremeni svijet je prožet pluralizmom kultura i kao takav, kazat će hrvatski autor Hercigonja, zahtijeva razumijevanje, svjesnost i toleranciju na međusobne razlike te naposljetku poštovanje vrijednosti drugih kultura. „Sam pluralizam i postojanje različitosti nisu dovoljni za unapređenje odnosa i napredak društva u cjelini. Društvo je potrebno osvijestiti o kulturnom dijalogu i toleranciji naspram drugih kultura. Škola i druge odgojno-obrazovne institucije imaju najvažniju ulogu u odgoju i obrazovanju interkulturalno osviještenog društva“, smatra ovaj autor.

Prema drugom autoru (Bećiroviću) interkulturalni odgoj i obrazovanje podrazumijeva odgoj za empatiju, odgoj za solidarnost, odgoj za priznanje i poštovanje različitosti, poštovanje drugačijih stilova života kao lično i društveno bogatstvo te odgoj protiv etnocentrizma,

nacionalizma, rasizma i drugih faktora diskriminacije.

Religijski i nacionalni pluralizam Bosne i Hercegovine i Evrope jedan je od razloga za jačanje interkulturalnog obrazovanja. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini prepoznaće ovaj važan segment. U članu tri ovog zakona stoji da su ciljevi obrazovanja - „promocija poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, i priprema svake osobe za život u društvu koje poštuje principe demokratije i vladavine zakona; razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, na način primjeren civilizacijskim tekovinama, upoznajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, toleranciju i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i svijetu“.

Da bi učenici, odnosno generacije koje dolaze bile sposobljene za kvalitetan suživot, kako navodi Bećirović, neophodno je putem obrazovanja kod učenika razvijati interkulturalne kompetencije. Uzimajući u obzir povjerenje koje religije uživaju od strane građana, stručnjaci smatraju da je neophodno u religijsko obrazovanje uključiti interkulturalne elemente koji bi kod učenika razvijali interkulturalnu osjetljivost.

Vjeronauka kao predmet u školama njeguje interkulturalni odgoj i obrazovanje, a kroz kratku analizu nastavnih planova i programa islamske vjeronauke ćemo se uvjeriti da je to uistinu tako. Prema Okvirnom nastavnom planu i programu islamske vjeronauke iz 2019. godine stoji da je zadatak predmeta „afirmirati pozitivne međuljudske vrijednosti, suživot, toleranciju i saradnju“. Zatim, „razvijati svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode“.

Nastavnim planom i programom za prvi i drugi razred jedan od zadataka islamske vjeronauke jeste „afirmisati učenika na primjenu i poštivanje pozitivnih međuljudskih odnosa primjerenih ovom školskom uzrastu“, kao i „razvijati poštivanje drugog i drugačijeg“.

Nastavnim planom i programom za treći razred osnovne škole predviđeno je uvesti učenika u temeljne postulate interkulturalnog odgoja, ali i razvijati osjećaj pripadnosti BiH – zemlji bogatstva i različitosti u evropskom ambijentu.

Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja, ali i razvijati svijest o povezanosti etničkog i multikulturalnog u BiH i evropskom ambijentu zadatak je nastavnog plana i programa za četvrti razred osnovne škole.

Pored svega navedenog, nastavnim planom i programom za peti razred osnovne

škole zadatak je unaprijediti svijest učenika o ljudskom dostojanstvu i slobodi, ali i upoznati učenike sa blagdanima u kršćanstvu, judaizmu i ostalim uvjerenjima.

Uvažavati druge i drugačije, razvijati interpersonalnu komunikaciju i graditi kvalitetne i sigurne odnose prožete ljubavlju, solidarnošću, tolerancijom i dijalogom sa svim ljudima, posebno sa drugima i drugačijima, uvažavati individualne razlike, ali i upoznati učenike sa molitvenim prostorom i molitvama u kršćanstvu, judaizmu i ostalim uvjerenjima zadaci su islamske vjeronauke u šestom razredu.

U sedmom razredu, između ostalog, učenicima treba ukazati na ljepotu i bogatstvo različitosti, te analizirati važnost zajedništva i solidarnosti, dok je u osmom razredu neophodno, pored svoje, uvažavati kulturu i identitet drugih i drugačijih.

U devetom razredu učenik treba imati razvijenu pozitivnu sliku o sebi, društvu i svijetu. Učenici u srednjoj školi identificiraju dijalog kao obilježje islama te objašnjavaju kako ispravno i pozitivno graditi odnose prema drugim i drugačijim, te podstiću na razumijevanje, prijateljstvo, dijalog, toleranciju i saradnju sa drugima i drugačijim.

Neki od zadataka predmeta jesu uvesti učenika u temelje islamskog učenja na način primjeren uzrastu, upoznati učenika sa vrijednostima islama u svakodnevnom životu, ali i afirmirati pozitivne međuljudske vrijednosti, suživot, toleranciju i saradnju, razvijati kulturne, radne, zdravstvene i higijenske navike, uz naglašavanje vjerskog poticaja za njihovo njegovanje. Odgajati duh patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama Bosne i Hercegovine. Kod učenika treba razvijati svijest o povezanosti etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu te unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode.

# Ramazan u mom domu

piše  
*Medina Osmanhodžić*

Perve sunčeve zrake kružile su po obližnjem drveću, kupajući behar u jutarnjoj rosi. Razdragane ptice veselo su skakutale sa grane na granu, pa pomislih: „Blago vama, ptice drage, možete slobodno skakutati i letjeti gdje vam duša želi“. Malo sam tužna, jer je čitav svijet, pa i moju zemlju zahvatila pandemija, zbog čega zatvorio škole i poslovne objekte, a najtužnije je što moramo mnogo više vremena provoditi u kući. Naravno, sve te mјere su zbog našeg zdravlja, pa se moramo toga pridržavati kako bismo sačuvali svoj život, a i živote ljudi oko nas. Svjesni smo činjenice da je sve od Boga, pa tako i ovo iskušenje, a i opomena na grijeha koji se čine. Iako smo već duže vrijeme u kući, dani brzo prolaze. Tako nam dođe i mjesec ramazan, najodabraniji mjesec u godini, mjesec u kojem se otvaraju vrata Dženneta a zatvaraju vrata Džehennema, mjesec ibadeta i iskupa za grijeha. Moje lice prekri sjeta, jer se prisjetih svoje rahmetli nane. Često sam vrijeme provodila kod nje, a posebno u ramazanskim danima kada bih joj pomagala i sa njom spremala iftar kako bismo dočekale moje roditelje. Još uvijek osjetim miris njene sobe, koji se mijesao sa mirisom tek pečenog somuna i domaće halve. Na šporetu bi se uvijek kuhalo po nekoliko vrsta jela, a na kraju šporeta, u zemljanoj posudi obično bi se podvarivala tendžera. Nekad bih joj prigovarala da je puno spremila, a ona bi mi drhtavim glasom znala reći: „Neka, kćeri, dug je dan, valja izdržati post, a ako šta i ostane pojest će se za sehur.“ Vrijedne nanine ruke uvijek su nešto radile i svakome pomagale. Nažalost, godine i bolest su učinile da nje već pet godina nema među živima. Ali, dok živimo mi koji je volimo, živjet će i ona u našim sjećanjima i dovama.

Otišla je u neki ljepši, vječni svijet, gdje nema boli i patnje.

Moje misli prekide sestrin ulazak u sobu. Gorkajući me vruglasto, upita: „A gdje nam je braco?“ „Ne znam“, odgovorih i počeh se smješkati. Jutros, kad nas je majka probudila na sehur, razdragano smo ručali i pripremili se za post. Iznenada, naš mali brat sretan uđe u prostoriju i uzviknu: „I ja ću postiti!“ „Pa hajde bujrum“, radosno ga majka dočeka. Tetura-jući bosih nožica brzo je skočio na sećiju i čekao svoju hranu. Dok je majka otišla po tanjur, on se već skupio u desnoj strani i... zaspao. Majka ga nježno prodrma nekoliko puta i on konačno otvori oči. Sestra i ja smo se smijale, a babo nas prijekorno pogleda i reče: „Ne smijite se, vaš brat hoće da postane veliki čovjek!“ Dok je uzimao hranu, oči su mu se same zatvarale. Ljulja-jući se, očiju poluotvorenih, ne znam je li dva zalogaja pojeo. Ali, on je zadovoljan uzviknuo: „Evo, ručao sam i od danas i ja postim!“ Velika odluka tako malog bića. Majka obrisa suze sa lica i odnese svoje dijete na spavanje. Sestru i mene pogleda pa reče: „Ne dirajte mog junaka, iako je mali njegove su želje važne i moramo ih ispoštovati.“ I zaista, taj dan, a i sve nadne moj mali brat je postio. Iako su dani dugi i nije lahko izdržati post, uz Allahovu pomoć se dočeka akšam i iftar. Uz prve riječi ezana i upaljene kandilje, u očima roditelja zasija ponos zbog svoje djece koja će, ako Bog da, odrasti i postati dobri insani, poštujući tradiciju i svoje roditelje. Sreću u bratovim očima zbog uspješnog dana dugo ću pamtit. Shvatila sam da samo ako nešto srcem želimo, to ćemo i ostvariti, ma koliko teško izgledalo. Volja i želja je ono što nas pokreće i zato uvijek treba da se nadamo boljem i borimo se za ostvarenje svojih ciljeva.

Žao mi je što se zbog nastale situacije ne smijemo družiti, jer voljela bih da idemo na iftare kod porodice i prijatelja, kao i na teravih-namaz sa majkom i sestrom, koji svakom ramazanu pruži posebne čari. Ruku pod ruku, sretna i ozarena lica, majka bi zagrlila svoje kćeri pa bi otišle u mahalsku džamiju. A ako dragi Allah da, i to će ponovo biti. Samo da nam Gospodar podari zdravlja, da s hajrom ispostimo i dočekamo u rahatluku Bajram i da ga provedemo sa najmilijim. Dok to ne dođe, ja vrijeme provodim čitajući knjige, slušajući ilahije i kaside, u učenju Kur'ana, također volim i da pišem. Tako jednog dana napisah i ove stihove, koji uljepšaše dane u meni najdražem, najodabranijem mjesecu u godini:

U godini od svih dana,  
najljepši su dani ramazana.  
Dolazi nam najdraži gost  
i nekada davno, naređeni post.

Majka ponošna, ozarena lica,  
danasa su joj postila i dječica.  
U babinom srcu velika milina  
gledajući dvije kćerke i hrabroga sina.

Za sofrom sjede i djed i nana  
dok se jede najljepša hrana,  
sa munare ezan se čuje  
sve postaće da obraduje!

U mom domu svi postimo  
i dobra djela činimo,  
Allahovom dobročinstvu se nadamo  
i na lijepu sedždu padamo.

Sa vjerom u Allahovu milost,  
da nam svima daruje radost,  
u zdravlju i Bajram dočekamo  
s rođbinom i ahbabima da proslavljamo!

# O Muftijstvu tuzlanskom

slamska zajednica u Bosni i Hercegovini je jedna i jedinstvena zajednica muslimana u Bosni i Hercegovini i Sandžaku, Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji, muslimana Bošnjaka izvan domovinskih zemalja i drugih muslimana koji je prihvataju kao svoju. Na čelu Islamske zajednice je reisul-ulema, poglavар i vrhovni muftija muslimana. Na području Bosne i Hercegovine nalazi se devet muftijstava, kojima rukovode muftije. Muftije čine Vijeće muftija, na čijem čelu je reisul-ulema.

Muftiluk tuzlanski obuhvata područje sjeveroistočne Bosne, a sjedište mu je u Tuzli. Na ovom području se nalaze 23 medžlisa. U njima živi više od pola miliona muslimana o čijim vjerskim aktivnostima vodi brigu Muftijstvo tuzlansko.

Muftijstvo tuzlansko u ovom i u budućem vremenu vodit će brigu o očuvanju islamskog duhovnog stabla muslimana i njegovom čvrstom i stamenom ukorjenjenju na ovom području.

U džamijama i u drugim objektima na ovom području se obavljaju redovne vjerske aktivnosti i više vanrednih. Posebna pažnja se poklanja radu s djecom, mladima i ženama, a i brizi o ugroženim kategorijama stanovništva. Među njima je veliki broj povratnika, koji su nakon Agresije na Bosnu i Hercegovinu ponovo našli utočište u svome zavičaju. Muftijstvo tuzlansko posebno se brine o njima i aktivno se bori za njihov opstanak u ovom dijelu Bosne i Hercegovine.

Ovome Muftijstvu pripada i krajnji istok Bosne i Hercegovine, u kojem se nalaze Srebrenica i druga mjesta u kojima je, prema presudi Međunarodnog suda pravde u Hagu, počinjen genocid nad muslimanima Bošnjacima. Svake godine se 11. jula organizira sjećanje na ovaj najveći zločin poslije Drugog svjetskog rata i klanja

dženaza ubijenima. Ovome jedinstvenom skupu prisustvuje više hiljada muslimana iz zemlje i svijeta.

Vijeće muftija je svojom Fetvom proglašilo lokalitete Srebrenicu i Žepu Šehitlucima Genocida nad muslimanima Bošnjacima.

Muftijstvo tuzlansko je upravni organ Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na području Muftiluka tuzlanskog za vjerske, obrazovne, ekonomski, finansijske, administrativne, pravne i druge poslove. Muftijstvom rukovodi i predsjedava muftija.

Muftijstvo kao upravni organ ima svoje službe. To su: Služba za vjerske poslove i obrazovanje, Služba za pravne i administrativne poslove i Služba za finansijske i ekonomski poslove. Muftijstvo ima i Savjet za vjerska pitanja i Savjet za administrativna pitanja. Sjedište Muftiluka tuzlanskog je u Tuzli.

U sastavu Muftijstva tuzlanskog su medžlisi: Banovići, Bijeljina, Bosanski Šamac, Bratunac, Brčko, Čelić, Gornja Tuzla, Gračanica, Gradačac, Janja, Kalesija, Kladanj, Modriča, Odžak, Orašje, Puračić, Srebrenica, Srebrenik, Teočak, Tuzla, Vlasenica, Zvornik i Živinice.

Na području Muftiluka tuzlanskog djeluje šest ustanova Islamske zajednice u BiH: Behram-begova medresa u Tuzli, Institut za društvena i religijska istraživanja, Biblioteka Behram-beg, Agencija za certificiranje halal kvalitete, Centar za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama i Obdanište Evlad.

*U ovom broju Edukativnog magazina „Moj ramazan“ ukratko ćemo predstaviti rad Odjela za brak i porodicu, Mrežu mladih, Koordinaciju za društvenu brigu, Koordinaciju za saradnju s nevladinim organizacijama i rad naših vjeroučitelja i njihovih učenika.*

# Odjel za brak i porodicu

piše

Hasiba Saračević, profesorica

"Ženite i i udajite vašu djecu jer će Allah njihovu narav učiniti dobrom, povećati opskrbu i dostojanstvo." (Hadis)

Porodica i porodične vrijednosti su nemjerljive blagodati darovane od Gospodara, prijeko potrebne poput vode, zraka... Kvalitetna porodica je rasadnik kvalitetnih karakteristika na životnom platou. Tema porodice je uvijek na cjeni, a posebno danas uslijed brojnih opasnosti koje naviru ka njenom omalovažavanju, rastakanju te promoviranju brojnih pošasti koje su suprotne uputama Gospodara i koje unose nemir i nered u porodice i zajednicu.

Odjel za brak i porodicu osluškuje, priprema i realizira aktivnosti koje smatra primarnim u određenom vremenu i prostoru, a sve s ciljem promoviranja pozitivnih vrijednosti porodice, njene nezamjenjive uloge u formiranju kompletne ličnosti na psihološkom, socijalnom, tjelesnom i drugom planu.

Na nivou Muftijstva tuzlanskog redovne aktivnosti su, kako u medžlisima tako i u brojnim džematima, edukacijskog tipa osnaživanja ličnosti putem motivacije, inspiracije na ličnom i profesionalnom razvoju, ali su i fleksibilne kako bi ih koordinatorice na terenu plilagodile shodno raspoloživim mogućnostima.

Aktivnosti sa najviše uspjeha su halke ili škole islama, podučavanje principima i ljepotama vjere, sufare i Kur'ana, zatim mevludi, tribine, predavanja, katedra

fikha, obilježavanje Dana hidžaba, priprema ašure, četnje i dr. tradicionalnih jela, osnivanje i smotre horova, okrugli stolovi o vjerskim, socijalnim, zdravstvenim temama s ciljem podizanja svijesti o brizi za sebe i druge, te uspostavljanje saradnje u zajednici sa udruženjima i organizacijama kojima je odgoj i obrazovanje primarni cilj kao što su obrazovne ustanove, vrtići, škole, zdravstvene institucije, ustanove za brigu o djeci, starijima, osobama sa smetnjama u razvoju i sl.

Aktivnosti koje zajedno realiziramo su mimohod svakog jedanestog u mjesecu kao podrška majkama Srebrenice na Trgu žrtava u Tuzli, Srebrenički performans Lukavac - 8372, Porodične vrijednosti (Behram-begova medresa), savjetovanja za koordinatorice Bosne i Hercegovine i dijaspore, redovni i periodični sastanci u muftijstvu, medžlisima, džematima, promocije knjiga, kao i sve druge aktivnosti koje doprinose razvoju i kvaliteti porodice i njenog okrilja kao što su posjete Podrinju, učenje Jasina za šehide BiH, radionice dekupaža, bakroreza, kuhanja, ekološke i humanitarne akcije...

U koordinaciji sa odjelima za društvenu brigu, odjelom za rad s nevladinim organizacijama i Mrežom mladih realiziraju se zajedničke aktivnosti poput dobrovoljnog darivanja krvi, obilaska porodica, sportski susreti i sl.

Kroz svoje djelovanje Odjel za brak je umnogome uspješno pomjerio granice i dao ogroman doprinos na razvoju i prosperitetu porodice i njenih vrijednosti.

Pri Odjelu za brak već nekoliko godina uspješno funkcionišu savjetovališta za brak i porodicu, kroz koja se realiziraju aktivnosti na osnaživanju ličnosti za brak, predbračna savjetovanja, promocije braka kao i sva druga pitanja koja će doprinijeti očuvanju porodice i lijepog ahlaka. Savjetovališta za sada funkcionišu u Tuzli, Brčkom, Živinicama i Lukavcu s ciljem proširenja na medžlise i džemate Muftijstva tuzlanskog.



# Mreža mladih

piše  
hafiz Abdullah Kapo

**P**ostoji širok spektar aktivnosti i projekata Mreže mladih. Aktivnosti su duhovnog, odgojnog, moralnog, edukativnog, društvenog, humanitarnog i sportsko-rekreativnog karaktera. Tačke aktivnosti se provode u 23 medžlisa na našem muftiluku, uvažavajući razlike i određene specifičnosti medžlisa koji gravitiraju na različitim krajevima prostranog Muftiluka tuzlanskog.

Kroz projekte se nastoji objediniti intelektualna i moralna komponentu mladog čovjeka, koji radom na sebi čini svoj život smislenim i vrijednim za življenje. Jer, kako stoji u jednoj predaji: „Nema ničeg što bi tako lijepo pristajalo jedno uz drugo kao znanje (nauka) uz blagost, odnosno moral i lijepo ponašanje.“ (Taberani).

Mreža mladih vezuje i uvezuje mlade iz različitih mjesta kroz raznovrsne sadržaje i aktivnosti koji se realiziraju u okrilju vjere. Oni se na takav način afirmišu i nalaze dobro u sebi i drugima, a pretenduju da budu od koristi zajednici i društvu kroz razne ekološke, humanitarne i druge akcije. Izdvajamo neke od značajnijih aktivnosti realiziranih iz Plana rada za 2021. godinu na nivou Muftiluka tuzlanskog:

- *Kurs islama za srednjoškolce u medžlisima: Bijeljina, Janja, Gračanica, Srebrenik, Puračić, Odžak, Orašje, Teočak, Bratunac, Kladanj, Srebrenica i Vlasenica.* Kurs islama je realiziran u tri ciklusa (po četiri medžlisa), u trajanju od dva mjeseca. Kurs islama je pohađalo preko 400 srednjoškolaca. Predavanja na kursu islama održali su ugledni alimi i profesori u

drugim naučnim oblastima. Predavanja su bila iz oblasti islamske, duhovnosti, psihologije, bosanskog jezika i historije.

- Peti sportsko-edukativni susreti "1. mart" za mlade Muftiluka tuzlanskog. Ovi susreti inače okupljaju veliki broj mladih iz medžlisa i imaju za cilj podizanje svijesti o važnosti Dana nezavisnosti, međusobno upoznavanje i druženje mladih u jednom pozitivnom ambijentu, sklapanje novih prijateljstava i uvezivanje omladine iz različitih krajeva Muftiluka, izgrađivanje samopouzdanja kod mladih kroz podnošenje pobjede i poraza, afirmiranje lijepog ponašanja i sportskog duha i vezivanje omladine za vjeru i domovinu i isticanje pozitivnih islamskih vrijednosti. Povodom Dana nezavisnosti realizirano je nekoliko edukativnih programa za mlade (predavanja, radionice).
- *Ekološka akcija „Čistoća je pola vjere“ na nivou Muftiluka tuzlanskog.* Akcija je provedena neposredno pred početak mjeseca ramazana, a očišćeni su džamijski haremi i unutrašnji prostori džamija. Akciji se odazvao veliki broj medžlisa.
- *"Putevi dobra", sedmična predavanja za studente i srednjoškolce u Centru za mlade Tušanj u Tuzli.* Predavanja su namijenjena radi njihovog duhovnog osnaživanja, moralnog uzdizanja i islamske naobrazbe. Projekat je koncipiran na takav način da ima trojicu stalnih predavača, dok je četvrti gostujući svakog mjeseca. Projekat su realizirali hfv. Abdullah-ef. Kapo, hfv. Merim-ef. Đulović i hfv. Nedžad-ef. Vehabović. U posljednjoj sedmici u mjesecu za učesnike projekta upriličena su predavanja uglednih alima. Projekat je okupio stotinjak redovnih polaznika.
- *Pouke iz života najbolje generacije (snimanje video materijala).* Koordinatori i članovi Mreže mladih su

pripremili 22 predavanja, koja je snimila RTV TK. Predavanja su korištena u realizaciji ramazanskog programa.

- *Akcija prikupljanja lektira za potrebe 5 škola u okolini grada Doboja.* Akcija je provedena u medžlisima Muftiluka tuzlanskog. Za prikupljena sredstva kupljeno je 465 lektirnih primjeraka koji su stavljeni na raspolaganje Biblioteci MIZ-a Doboju.
- *AVP radionice (Program alternativne nasilnoj komunikaciji - Alternatives to Violence Project) za mlade u Orašju.* Jednodnevni projekat interaktivne prirode, veoma koristan u radu s mladima. Realizirali su ga certificirani treneri, profesori Behram-begove medrese.
- *Dvodnevni kamp za mlade na obroncima Majevice za članove Mreže mladih.* Mladi su boravili u prirodi, gdje su realizirali brojne rekreativne i edukativne programe i aktivnosti. Intencija je bila da se u planinskom ambijentu kakav je Majevica potakne i unaprijedi duhovni, moralni, intelektualni, tjelesni i društveni razvoj učesnika. Realizirane su radionice iz oblasti prve pomoći i orientacije u prirodi, kao i radionica o medijskoj pismenosti, te predavanja iz oblasti ahlaka, akaida i povijesti islama. U večernjim satima upriličena je i projekcija filma "Quo vadis, Aida?". Škola jahanja i zip-line su bili dio sportsko-rekreativnog sadržaja.
- *Kulturno-vjerska manifestacija „Dani povratka – Divić 2021“.* U okviru ove manifestacije održani su sportski susreti članova Mreže mladih i vjersko-kulturna manifestacija u večernjim satima. Cilj projekta je bio pružanje podrške povratnicima u Podrinju.
- *Trodnevni edukativni kamp za srednjoškolce iz Bratunca i Vlasenice.* Kamp je održan u Behram-begovoj medresi u Tuzli. Učenici su imali priliku pratiti predavanja, posjetiti

značajnije kulturne znamenitosti na području Muftiluka tuzlanskog.

- *Humanitarna akcija za djecu iz kolektivnih naselja u Banovićima.* Realizacijom akcije osigurana su sredstva za kupovinu 48 humanitarnih paketa. Akcija je realizirana u saradnji s Odjelom za brak i porodicu Muftijstva.
- *Trodnevni projekat „Upoznaj domovinu, domovinske zemlje i dijasporu“* realiziran u saradnji s Mrežom mladih Muftijstva zeničkog. Projekat je delegiran od strane Uprave za vjerske poslove Rijaseta IZ u BiH, a partneri u projektu su bili Mreža mladih Muftijstva tuzlanskog i Mreža mladih Muftijstva zeničkog.
- *Akcija darivanja krvi članova Mreže mladih Muftijstva tuzlanskog.* Akcija je veoma uspješno realizirana. Akcija je realizirana u saradnji s Odjelom za društvenu brigu Muftijstva.
- *IV centralna mevludska tribina za mlade na nivou Muftiluka tuzlanskog.* Na tribini je za mlade upriličeno prigodno obraćanje muftije tuzlanskog dr. Vahid-ef. Fazlovića. Tribina je održana u Gračaću, a predavanje je održao Salih-ef. Haušić.
- *Akcija pošumljavanja vakufskog zemljišta* u džematu Osoje na području MIZ-a Tuzla, u okviru koje je pošumljena površina od jednog duluma.
- *III sportsko-edukativni susreti „25. novembar“* za članice Mreže mladih održani su u Gračanici. Aktivnost je realizirana u saradnji s Odjelom za brak i porodicu Muftijstva.
- *Posjeta koordinatora Mreže mladih Centru za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama u Smolučoj* i realizacija zajedničkih aktivnosti.

Pored navedenih aktivnosti, realizirane su i druge aktivnosti na nivou medžlisa, a koordinatori za rad s mladima su se stavili na raspolaganje starijim džematlijama za dostavljanje potrebne pomoći. Mladi su se pobrinuli da Preporod i ramazanska



vaktija dođe do kuće skoro svakog džematlije. Članovi Mreže mladih pri medžlisima bili su u svakodnevnom kontaktu na Facebook i Viber grupama dijeleći vjerski sadržaj koji ima za cilj osnaživanje duhovnog odgoja. Realizirane su određene halke hadisa, tefsira i radionice u skladu s tada važećim epidemiološkim mjerama. Članovi Mreže mladih Bratunac i Janja su učestvovali u proljetnoj sjetvi krompira.

Mreža mladih je ponosna što njeni projekti imaju kontinuitet, održavaju se iz godine u godinu i nadograđuju se raznim sadržajima.



# Koordinacija za društvenu brigu

piše

Mumin-efendija Mumić

slamska zajednica u Bosni i Hercegovini sistemski djeluje na društvo i društvene probleme na način da konstantno ukazuje na opasnosti koje su produkt izražene socijalne nepravde unutar sавremenog bh. društva. Islamska zajednica shodno mogućnostima društvenog utjecaja i djelovanja preporučuje pravedno postupanje shodno islamskim učenjima, te na taj način vrši određeni pritisak na javnost i institucije koje su zadužene za brigu o socijalno ugroženim kategorijama.

Kada je riječ o direktnom učešću Islamske zajednice u socijalnim programima, evidentno je da Islamska zajednica direktnom pomoći djeluje i pruža materijalnu pomoć socijalno ugroženim kategorijama društva. Ona organizira i pomaže aktivnosti kojima se poboljšavaju materijalni uvjeti života onih građana BiH koji pripadaju socijalno ugroženim kategorijama.

Promjena u društvu dolazi promjenom stanja pojedinca. Prva generacija muslimana se mijenjala shodno Vjerovjesničkim uputama i izgrađivala sebe i odnose sa svim oko sebe na temelju Kur'ana i Sunneta. Kroz ekonomsku solidarnost koja je u Sunnetu definirana kao davanje prava siromašnima u imecima kojima raspolažemo ostvaruje se bliskost, ljubav i povezanost društva. Možda su najznačajnije poruke Vjerovjesnikovog Sunneta upravo u kontekstu socijalne pravde, a jedino moralni i hrabri mogu razbiti ustaljene obrasce negativnog razmišljanja i promijeniti u nepravdi okoštalu društvenu realnost.

Kada su u pitanju aktivnosti ovog sektora, Koordinacije za društvenu brigu Muftijstva tuzlanskog, one su vođene prema utvrđenom planu, dinamici i smjernicama Uprave za ekonomske i finansijske poslove, ali i plana rada Muftijstva i medžlisa, koji, također, prave svoje interne planove koji su vezani za brigu o najugroženijim kategorijama društva na nivou džemata.

Neke od aktivnosti koji se provode na nivou cijelog Muftijstva su sljedeće:

- *Projekat pomoći starim i iznemoglim osobama – kućna njega.* Projekat traje tokom cijele godine, a njegovu realizaciju podržava i finansira Rijaset, odnosno Ured za društvenu brigu. Ciljna skupina su starije i iznemogle osobe sa umanjenim sposobnostima za kretanje, starije i iznemogle osobe o kojima nema ko da brine i bolesne osobe koje žive same. Projektom su obuhvaćeni veći urbani centri, a ove godine je plan da se ista aktivnost ponovi u Tuzli, a intencija je da se uključe gradovi koji imaju velike stambene komplekse.
- *Humanitarna akcija "Vršnjak vršnjačku daruje 1 KM".* Ova akcija je realizirana dva puta u 2 školska/mektebska polugodišta; realizirana je u okviru nastave islamske vjeroulike u školama i mektebima. Do sada je kroz ovu akciju realizirana pomoći izgradnje i rekonstrukcije sljedećih ustanova i institucija: pomoći za rekonstrukciju Onkološkog odjeljenja

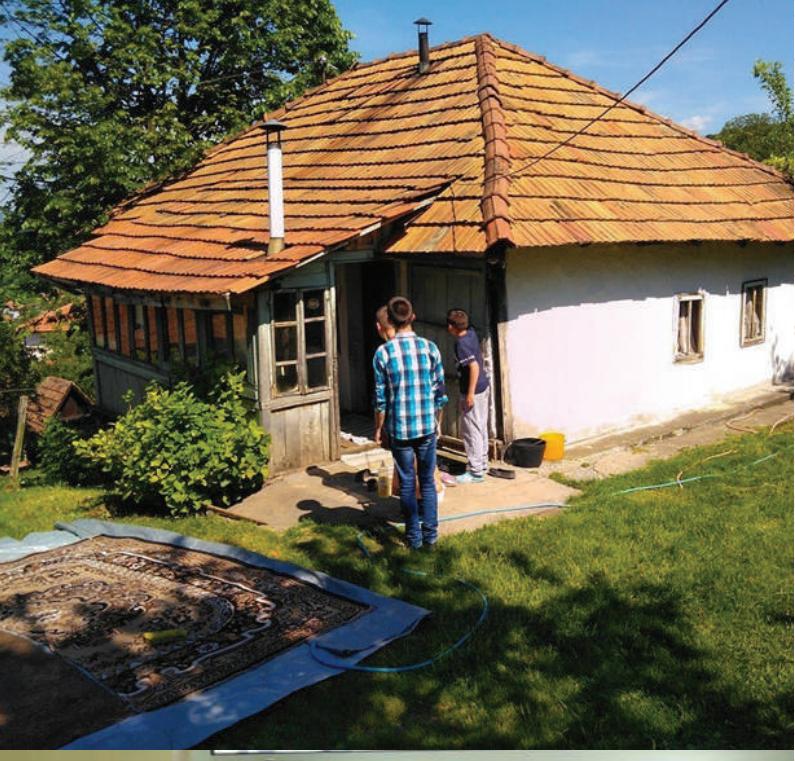
na Pedijatrijskoj klinici UKC-a Tuzla, pomoć u izgradnji Roditeljske kuće za djecu oboljelu od malignih bolesti u sklopu UKC-a Tuzla, pomoć za Edukativni centar u Novoj Kasabi za djecu Konjević-Polja i okoline, pomoć dnevnim centrima u Posavini i Podrinju, pomoć u renoviranju JU Centar za obrazovanje i vaspitanje i rehabilitaciju slušanja i govora Tuzla.

- *Akcija darivanja krvi.* Ova akcija se realizira planski u nekoliko medžlisa jednom, a u nekim i po dva puta u toku godine. U toku jedne kalendarske godine na području Muftiluka darivano je preko 500 doza, što je oko 200 litara krvi.
- *Humanitarna akciji „Dobročinstvom u susret ramazanu - otvorimo 1000 vrata“.* U proteklim godinama, otako traje ovaj projekat, otvoreno je preko 30.000 vrata naših džematlija i tom prilikom su uručeni paketi i hediye, vaktije, *Ramazanske novine* i sl., ili je učinjena neka usluga od strane naših aktivista u džematima iz mreže mladih i odjela za brak i porodicu.
- *Humanitarna akcija prikupljanja brašna za sirijske izbjeglice koje se nalaze na granici Sirije i Turske.* U trenucima velike humanitarne katastrofe i migrantske krize prouzrokovane ratom u Siriji prikupljeno je na desetine šlepera brašna i ulja za izbjeglice Sirije.
- *Ramazanske aktivnosti.* Organizirani su iftari za migrante, socijalno ugrožene, dostavljeni su iftari na kućna vrata, uručeni ramazanski paketi...
- *Zekat na poljoprivredne proizvode.* U posljedne 4 godine prikupljeno je preko 200 tona raznih poljoprivrednih proizvoda (krompir, luk, kupus, grah, žitarice/brašno i druge namirnice), uključujući i finalne proizvode koji su nastali njihovom preradom. Prikupljeni su i drugi prehrambeni artikli, kao što su ulje, šećer, začini, so, riža itd. Ukupljene

količine su upućene prema odgojno-obrazovnim ustanovama Islamske zajednice: Behram-begova medresa u Tuzli, Obdanište „Ewlad“ Brčko, Obdanište „Wildan“ Janja, Obdanište Bijeljina (mekteb za predškolski uzrast), Odjel za socijalnu brigu pri medžlisima, Medresa "Reis Ibrahim-ef. Maglajlić" u Banjoj Luci i Studentski centar IZ Sarajevo, te ustanovama za brigu o socijalno ugroženim osobama: CROPS – Lukavac, Narodna kuhinja „Imaret“ (Merhamet Tuzla), MFS - EMMAUS Centar Duje, Dobojski istok, MFS - EMMAUS kuhinja Zvornik, Dječiji dom, MFS - EMMAUS Centar Potočari, JU Dom za djecu bez roditeljskog staranja Tuzla, Opća bolnica Gračanica, Regionalna bolnica Zvornik, Centar za djecu sa višestrukim smetnjama „Vrati mi osmijeh“ Živinice, Narodna kuhinja „Hasna“ u Janji, JU Zavod za odgoj i obrazovanje osoba sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvoju Tuzla i Dom penzionera Tuzla.

- U skladu s Planom o postupanju sa migrantima, u proteklim godinama prikupljana je hrana i garderoba. Sva prikupljena roba je distribuirana prema Merhametu i EMMAUS-u, a nakon toga je dijeljena migrantima na terenu.
- U toku kalendarske godine realizirano je više stotina različitih oblika jednokratne pomoći, paketom ili određenim novčanim iznosom, te su upriličene i kućne posjete.

Brojni su projekti i pojedinačne aktivnosti koje se realiziraju kroz naše džemate i one se broje na stotine. Kada se govori o društvenoj brzi, moramo imati na umu da se ona odvija kroz sve džemate i koordinacije, kako kroz odjel za brak i porodicu tako isto i kroz mrežu mladih, kao i saradnju s nevladinim sektorom.



# Saradnja sa nevladinim organizacijama

piše

profesor Ahmed Omerović

**R**ad koordinacije za saradnju sa nevladinim organizacijama Muftijstva tuzlanskog bazirana je na mnogobrojnim aktima Islamske zajednice. Najznačajniji akt u ovom pogledu je "Platforma o saradnji Islamske zajednice sa organizacijama islamskog određenja koje djeluju u Bosni i Hercegovini", koju je usvojio Rijaseta Islamske u Bosni i Hercegovini 30. decembra 2013. godine.

U toku 2021. godine bilo je više aktivnosti realiziranih u saradnji sa nevladinim organizacijama. Posebna se pažnja posvećivala saradnji sa organizacijama islamskog određenja koje djeluju na području ovog muftijstva.

Na nivou muftijstva u toku 2021. godine postojala je kontinuirana saradnja sa organizacijama islamskog određenja. Organizirano je više prijema, od koji je najznačajniji održan u maju. U septembru su organizirani edukativno-sportski susreti sa ovim organizacijama. Sa mnogobrojnim nevladinim organizacijama organizirano je obilježavanje godišnjice genocida nad Bošnjacima u Srebrenici tokom mjeseca jula. U mjesecu augustu organiziran je edukativni kamp za srednjoškolce sa područja medžlisa Islamske zajednice Vlasenica i Bratunac.

Važan segment saradnje sa nevladinim organizacijama je i saradnja sa ekološkim udruženjima. Shodno tome je u novembru obilježen Dan ekoloških promjena na način da je organizirana konferencija sa drugim

konfesijama. Također je organizirana i akcija pošumljavanja na području više medžlisa.

U decembru je organiziran sastanak svih koordinatora (sa nivoa muftijstava) sa koordinatoricom u Upravi za vanjske poslove i dijasporu Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Medžlisi vode evidenciju nevladinih organizacija koje djeluju na njihovom području. Riječ je o više stotina registriranih nevladinih organizacija na cijelom muftijstvu (od toga je samo u Tuzli 320 nevladinih organizacija). A sa više desetina nevladinih organizacija postoji saradnja u svim medžlisima (od toga sa 30 samo u Tuzli).

Podred organizacija islamskog određenja saradnja je značajna sa ekološkim udruženjima, sa organizacijama proisteklim iz odbrambeno-oslobodilačog rata, te sa svim ostalim organizacijama koje su sastavni dio civilnog društva u Bosni i Hercegovini.

Neke od najvažnijih realizovanih aktivnosti tokom godine su: ramazanske aktivnosti u saradnji sa nevladinim organizacijama, saradnja sa nevladinim organizacijama radi obilježavanja godišnjice genocida nad Bošnjacima u Srebrenici, obilježavanje godišnjice genocida nad Bošnjacima u Srebrenici, organizacija Edukativnog kampa za srednjoškolce sa područja medžlisa IZ Bratunac i Vlasenica, sportski susreti sa članovima NVO-a islamske provenijencije u mektepskom centru MIZ-a Kalesija, učešće na konferenciji o ekološkim promjenama u organizaciji Centra za ekologiju i energiju, učešće u akciji pošumljavanja u saradnji sa Ekološkim savezom TK.



# Kroz aktivnosti vjeroučitelja Muftijstva tuzlanskog

pše

Alem Dedić, profesor

Vjeroučitelji sa područja Muftijstva tuzlanskog organizuju se kroz općinske/gradske aktive i, pored toga, članovi su svih drugih organa u školskim organizacijama. Pored redovnih aktivnosti u školi, vjeroučitelji mnoge svoje aktivnosti realizuju upravo kroz pomenute aktive u saradnji sa Muftijstvom tuzlanskim te međlisima kojima pripadaju. Mnoštvo je aktivnosti koje vjeroučitelji provode na ove načine, a 181 vjeroučitelj, koliko radi u osnovnim i srednjim školama na području Muftijstva tuzlanskog, skoro pa svakodnevno učestvuje u projektima od kojih su neki humanitarni, edukativni, zabavni i tako dalje. Ponekad su to akcije veće finansijske vrijednosti, ponekad ne; u njima nekad učestvuje manja grupa, a nekad je riječ o desetinama i stotinama učesnika.

Znajući vrijednost knjige vjeroučitelji Muftijstva tuzlanskog realizovali su akciju za kupovinu lektirnih naslova za novoosnovanu banjalučku medresu „Reis Ibrahim-ef. Maglajlić“, a rezultat te akcije jeste 260 lektirnih naslova i 150 drugih vrijednih knjiga. Vrijednost kupljenih lektirnih naslova je preko tri hiljade KM, a u

akciji su, pored vjeroučitelja, učestvovali i učenici pojedinih škola. Novoosnovana medresa „Reis Ibrahim-ef. Maglajlić“ posjeduje školsku biblioteku koja nosi naziv po uglednom alimu, muftiji Mehmed-ef. Zahiroviću. Trenutno se u toj biblioteci nalaze različite vrste fondova knjiga, od kojih su najzastupljeniji evropski, fond orientalistike, periodike, te fond rukopisa i arhivske građe. Donacija od Aktiva vjeroučitelja Muftijstva tuzlanskog u školskim lektirama i drugim knjigama, kako kaže direktor Medrese Muris Spahić, obogatit će kolekciju bibliotečkog fonda i umnogome olakšati rad učenika i profesora.

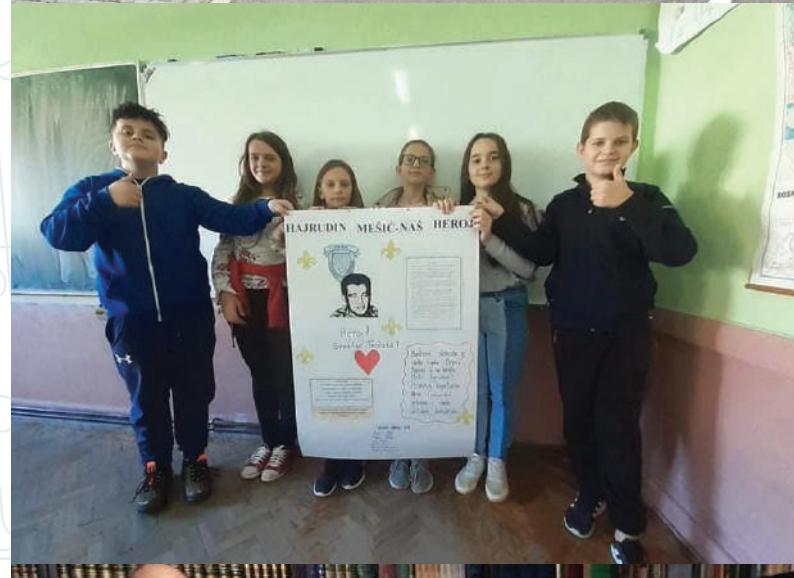
Od vjeroučitelja je potekla ideja o nagrađivanju učenika generacija. Tako već nekoliko godina u Gračanici i Tuzli glavni imami sa vjeroučiteljima organizuju prijeme za učenike generacija osnovnih i srednjih škola. Drago nam je i zbog toga što pokazujemo ne samo ovim činom da nam je stalo do naše djece, do njihovih uspjeha i njihove budućnosti. Samo učenjem, zalaganjem i radom možemo postići sjajne rezultate. Vjerujemo da će ova sjajna djeca nastaviti nizati svoje uspjehе i da je svjetla budućnost pred njima.

„Prije svega, želim da se zahvalim Medžlisu Islamske zajednice Gračanica koji je upriličio svečani prijem i dodjelu nagrada učenicima generacije osnovnih i srednjih škola sa područja grada Gračanice. Ovaj prijem je dokaz da se rad i trud isplati te da je cijenjen i prepoznatljiv u društvu. Ovaj događaj mi jako puno znači i predstavlja podsticaj za postizanje još boljih rezultata u budućem školovanju kako u nastavnim tako i vannastavnim aktivnostima“, riječi su jedne učenice generacije iz Gračanice. Druga učenice iz Tuzle, a koja je prisustvovala prijemu u Medžlisu Islamske zajednice Tuzla za učenike generacija ovog grada kazala je da je zahvalna na susretu i prilici da sretne učenike generacija iz drugih škola. „Nisam ih poznavala do sada, a ovo je prilika da se upoznamo i razmijenimo iskustva, stoga se zahvaljujem Medžlisu Tuzla na ovoj prilici i susretu koji je organizovao za nas“, kazala je ona. Treba napomenuti da medžlisi ovom prilikom obezbijede novčane i druge nagrade učenicima.

Vjeroučitelji učestvuju u mnogobrojnim humanitarnim akcijama, a često ih i sami pokreću. Jednu takvu su, uz pomoć Muftijstva tuzlanskog, pokrenuli i realizovali u oktobru 2021. godine, u kojoj su za liječenje svoje kolegice skupili više od 7.000 KM. Solidarnost i briga jednih o drugima, kao što je kazala kolegica, motiviše nas da ustajemo i u najtežim bitkama. Muftija tuzlanski dr. Vahid-ef. Fazlović iskazao je zahvalnost profesorima islamske vjeroučiteljice na njihovoj inicijativi kojom su podstakli i druge da čine plemenita djela. Kazao je da ako brinemo jedni o drugima, o nama će se pobrinuti naš Stvoritelj.

Svi aktivni vjeroučitelji učestvuju u vannastavnim i vanškolskim aktivnostima, kao što su humanitarne akcije, edukativni sadržaji, posjete, izleti, seminari, mevludske akademije, i to su samo neke od aktivnosti koje svake godine realizuju aktivni vjeroučitelji.

Ovo su, dakle, samo neki programi koje provode vjeroučitelji. Cilj je prikazati ulogu i misiju vjeroučitelja i biti primjer u promicanju pozitivnih vrijednosti u našem društvu.



*Muhammed, a.s., bi prije sehura učio mnogo dova, a svoj sehur je započinjao s dovom: „Allahumme barik lena fima rezaktena ve kina ‘azabe-n-nar. (Allahu, blagoslovi nam ono čime si nas opskrbio i sačuvaj nas kazne vatrom.“) Poslije sehura slijedi nijjet za post koji glasi: Nevejtu en esume gaden min šehri ramadane.*

*Aiša, r.a., je upitala: "Šta misliš, Poslaniče, kad bих bila potpuno sigurna koja je noć Kadr, koju dovu bih u njoj upućivala?" On joj reče: "Uči, Aiša: Allahumme inneke afuvvun, tuhibbul-afve, fa'fu 'anna. (Allahu, samo Ti grijeha praštaš, Ti voliš da praštaš, pa mi oprosti.)"*

*Enes ibn Malik je kazao: Muhammed, a.s., najviše je učio ovu dovu: Allahumme atina fi-d-dun'ja haseneten ve fi-l-ahireti haseneten vekina azbe-n-nar. (Allahu daj nam na ovom i na onom svijetu dobro i sačuvaj nas džehennemske kazne.) (Bilježi Muslim)*

*Prenosi se da je jedan čovjek došao i upitao: Allahov poslaniče, šta da kažem kada nešto tražim od svog Gospodara? Poslanik, a.s., je rekao: Reci: Allahummagfir li verhamni, ve 'afini, verzukni. (Allahu, oprosti mi i smiluj mi se. Zaštiti me i opskrbi me.) Potom je sastavio svoje prste do palca i rekao: Ovim riječima ćeš sastaviti i svoj dunjaluk i ahiret. (Bilježi Muslim)*

# Fetva

Reisu-l-uleme o zekatu i sadekatu-l-fitru



**Z**ekat je dužnost i obaveza muslimana, a njegovo prikupljanje odgovornost predvodnika muslimanske zajednice, što vidimo i iz postupka Resulullahovog nasljednika hazreti Ebu Bekra, koji je zahtijevao od muslimana da izdvajaju zekat. Kada su u nekim plemenima odbili to učiniti, smatrao je to povredom temelja vjere, položenoq u samoj kur'anskoj objavi.

U krajnjoj nuždi poveo je oružanu intervenciju protiv onih koji su skrnavili ovu obavezu i uskratili pravo zajednici muslimana nad imetakom u imovini bogatih, a da bi uspostavio potpunu primjenu islamskih propisa.

Vođen tom odlukom, na temelju Kur'ana i sunneta, u svojstvu poglavara Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini po ovlastima iz Menšure, po kojoj su muslimani u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Hrvatskoj i Sloveniji, te Bošnjaci izvan domovine članovi jedne Zajednice, obznanjujem da je izdvajanje zekata i sadekatu-l-fitra u fond Bejtul-mal Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini obaveza (farz) svakog muslimana i

muslimanke, proistekla iz Kur'ana, sunneta i idžma'a (koncenzusa) naše Zajednice.

U tim sredstvima je pravo siromaha i slabih, te pravo ispunjavanja potreba očuvanja, funkcioniranja i unapređenja rada institucija i ustanova Islamske zajednice, koje iziskuju vrijeđe i mjesto.

Ovim putem izvršavam obavezu reisul-uleme da braći i sestrama, muslimanima i muslimankama, skrenem pažnju na obavezu izdvajanja zekata i sadekatu-l-fitra iz naših imetaka, kako bismo ih učinili čistim. Činim to ponukan Allahovim riječima: Ako *Allahu drage volje zajam date, On će vam ga mnogostruko vratiti i oprostiće vam, jer Allah je blagodaran i blag.* (El-Tagabun,17)

Za sve one koji to učine molim Allahov blagoslov do Sudnjega dana, uvećanje njihove opskrbe i milost Allaha, dž.š., za njih i njihovo potomstvo.

Jer Allah je rekao: (...) A milost Moja obuhvaća sve: daću je onima koji se budu grijeha klonuli i zekat davali, i onima koji u dokaze Naše budu vjerovali. (El-A'raf, 156)